

Forskningsmetode 2: Kvalitative metoder – Forår 2021
Bacheloruddannelsen
Aarhus Universitet

Pensumlisten findes på fagets side på Blackboard med evt. links og oplysninger om semesterhylde.

Bernard, H. R. (2006). *Research methods in anthropology: qualitative and quantitative approaches* (4. udgave, kapitel 9, s. 210-250). AltaMira Press.

I kapitlet gives anvendelige definitioner på forskellige typer af interviews og af selve interviewet som proces og af, hvordan man lærer at interviewe og at få informanterne i tale. Det anbefales særligt at læse afsnittet om 'probing'.

Bernard, H. R. & Ryan, G. W. (2017). *Analyzing qualitative data: systematic approaches* (2. udgave, del af kapitel 5, s. 101-111). Sage.

Denne del af kapitlet gennemgår relevante tilgange til at finde temaer gennem kvalitativ analyse. Dette er særligt relevant i forhold til meningsanalytisk tilgang.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Forfatterne gennemgår en tematisk analyse tilgang, som de argumenterer for er en ofte anvendt men ikke anerkendt analytisk tilgang i psykologisk forskning. I artiklen gennemgås analysetilgangens anvendelighed og gennemførelse.

Brinkmann, S. (2013). *Qualitative interviewing: understanding qualitative research* (kapitel 3, s. 83-110). Oxford University Press.

I dette kapitel giver Svend Brinkmann konkrete råd til fremstillingen af en videnskabelig tekst (eksempelvis at starte med sætningen "formålet med denne undersøgelse er..."). Brinkmann fremhæver, at de to vigtigste spørgsmål, man som akademisk forfatter bør stille sig selv, er følgende: 1) Hvad mener du? og derefter 2) Hvordan ved du det?

Dreyfus, H. L. (2011). Medicine as combining natural and human science. *Journal of Medicine and Philosophy*, 36(4), 335-341. <https://doi.org/10.1093/jmp/jhr027>

I artiklen beskriver Dreyfus en grundlæggende forskel mellem naturvidenskabernes kausale forklaringer af fysiske objekter og humanvidenskabernes fortolkninger af menneskelig praksisser. Ifølge Dreyfus giver det ganske enkelt ikke mening at dekontekstualisere fænomener som "snakkesaglighed" og "gavegivning" for at kunne måle og forklare dem.

Emerson, R. M., Fretz, R. I., & Shaw, L. L. (2011). *Writing ethnographic fieldnotes* (2. udgave, kapitel 2 og del af kapitel 3, s. 21-74). University of Chicago Press.

De udvalgte kapitler redegør for, hvordan man både under og efter deltagerobservationer skriver deltagerobservations/feltnoter. De skelner således mellem 'jotting' under deltagerobservationerne og en form for 'writing up' efter en dag med deltagerobservation.

Flick, U. (2007). *Designing qualitative research* (kapitel 3, s. 25-32). Sage.

I kapitlet beskrives hvordan man inden for kvalitativ forskning designer sit studie i forhold til at finde den rette case med de rette interviewpersoner, det rette sted og endelig også opnår adgang eller aftale om interview. Kapitlet skal læses i sammenhæng med Kvale & Brinkmanns fase om Design.

Flyvbjerg, B. (2006). Five misunderstandings about case-study research. *Qualitative Inquiry*, 12(2), 219-245. <https://doi.org/10.1177/1077800405284363>

I artiklen gennemgår Flyvbjerg forskellige argumenter for, hvorfor casestudiemetoden er vigtig inden for samfundsvidenskaberne. Forskellige former for brug af casestudiet bliver gennemgået, og det påpeges hvilken rolle casestudiet kan have i udviklingen af ny viden. I mange tilfælde bruges der kvalitative metoder (interview og/eller deltagerobservation) i forbindelse med casestudier.

Fog, J. (1995). *Med samtalen som udgangspunkt. Det kvalitative forskningsinterview* (kapitel 11, s. 196-229). Akademisk Forlag.

Dette kapitel handler om den mellem menneskelige moral, og om de særlige moralske dilemmaer, der er indlejret i relationen mellem forskeren og den interviewede. Fog beskriver, hvorledes der i forskningsinterviewet kan opstå en konflikt mellem det forskningsmæssige ønske om at opnå viden på den ene side og på den anden side forskerens moralske ansvarlighed overfor den interviewede. Hun argumenterer for, at moralsk sans udvikles igennem opmærksomhed og empati, samt ved at følge Løgstups etiske fordring, nemlig ikke at misbruge magten over medmennesket.

Graham, L. (2005, November 27. – December 1.). *Discourse analysis and the critical use of Foucault*, [Paper]. Australian Association for Research in Education 2005 Annual Conference, Sydney. (s. 1-15).

Adresserer problemstillinger i forholdet mellem kvalitativ empirisk forskning og et postmoderne/poststrukturalistisk (videnskabs)teoretisk afsæt. Kan læses sammen med Nielsen (2007).

Hammersley, M. (2014). On the ethics of interviewing for discourse analysis. *Qualitative Research*, 14(5), p. 529-541. <https://doi.org/10.1177/1468794113495039>

Hammersley diskuterer, hvorvidt det er etisk forsvarligt at bedrive diskursanalyse på interviewpersoners udsagn. Ofte vil man afdække logikker 'bag' disse udsagn, som går imod – eller i hvert fald udover – dét, interviewpersonerne forsøgte at udtrykke. Ikke desto mindre forsvare Hammersley diskursanalysen, da man ikke på mekanisk vis kan 'afkrydse' etiske bokse.

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Interview: det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3. udgave, hele bogen læses, 411 sider). Hans Reitzel.

Bogen omhandler interviewundersøgelsen som del af den kvalitative forskning. Bogen gennemgår i både praktiske og teoretiske detaljer, hvordan man kan udføre en interviewundersøgelse – fra planlægning over gennemførelse af interview og analyse til fremstilling af resultaterne. Undervejs inddrages også centrale spørgsmål etik og validitet i kvalitativ metode. Bogens forfattere er psykologer og tager udgangspunkt i interviewet som en samtale og interviewundersøgelsen som et håndværk.

Mascolo, M. (2017). How objectivity undermines the study of personhood: toward an intersubjective epistemology for psychological science. *New Ideas in Psychology*, 44, 41-48. <https://doi.org/10.1016/j.newideapsych.2016.11.005>

Mascolo argumenterer for, at en 'objektiv' tilgang til psykologisk videnskab hviler på en række dualismer, der misrepræsenterer psykologiens genstandsfelt, som er levende personer. Psykologisk videnskab bør i stedet forstås som et 'intersubjektivt' foretagende.

Maxwell, J. A. (2008). Designing a qualitative study. I: L. Bickman & D. J. Rog (red.), *The SAGE handbook of applied social research methods* (2. udgave, del af kapitel 7, s. 214-232 i den elektroniske version). Sage.

Den valgte del af kapitlet giver en indføring i kvalitativt design med særligt fokus på mål for studiet, konceptuelle ramme for studiet og udvikling af forskningsspørgsmål. Der gives også bud på, hvad der kendetegner kvalitative forskningsspørgsmål.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2014). *Qualitative data analysis: a methods sourcebook* (3. udgave, kapitel 4, s. 69-104). Sage.

Kapitlet beskriver kodning som central del af (menings)analyse. Forfatterne er kendte for deres 'økumeniske' forståelse af analyse og kan derfor læses i sammenhæng med vidt forskellige analytiske tilgange.

Miller, J., & Glassner, B. (1998). The 'inside' and the 'outside': finding realities in interviews. I: D. Silverman (red.), *Qualitative research, theory, method and practice* (s. 99-110). Sage.

Dette kapitel identificerer en position, hvor der både skabes forståelse for, hvordan interviewpersonens narrativ og livsverden hænger sammen med den sociale verden og kollektive forståelser. Kapitlet giver dermed indsigt i en særlig ontologisk forståelse i den kvalitative forskning.

Musante, K. D., & DeWalt, B. R. (2010). *Participant observation: a guide for fieldworkers* (2. udgave, kapitel 5, s. 79-98). Rowman & Littlefield.

Kapitlet giver en grundig gennemgang af deltagelse og observation og hvad man skal rette opmærksomheden mod og hvad man skal notere sig.

Musolff, A. (2012). The study of metaphor as part of critical discourse analysis. *Critical Discourse Studies*, 9(3), 301-310. <https://doi.org/10.1080/17405904.2012.688300>

Musolff argumenterer for, at metaforer er konstruktive i den forstand, at de er med til at skabe eller 'konstruere' en særlig forståelse af det omtalte domæne. Dette gør metaforer til vigtige elementer i diskursanalysen.

Nielsen, K. (2007). The qualitative research interview and issues of knowledge. *Nordic Psychology*, 59(3), 210-222. <https://doi.org/10.1027/1901-2276.59.3.210>

I artiklen gennemgår Nielsen forskellige erkendelsesteoretiske positioner i forhold til, hvilken optik disse positioner lægger for tilrettelæggelsen og gennemførelsen af en interviewundersøgelse. I artiklen fremstilles en fænomenologisk, socialkonstruktionistisk og en dialektisk materialistisk tilgang til interviewet, og artiklen diskuterer implikationer af disse tilgange for en interviewundersøgelse.

O'Leary, Z. (2014). *The essential guide to doing your research project* (2. udgave, kapitel 3, s. 31-46). Sage.

Kapitlet sætter fokus på processen fra at identificere et relevant emne og frem til formulering af et

godt forskningsspørgsmål. Det belyses hvordan et godt forskningsspørgsmål er operationaliserbart. Bemærk dog, at kapitlet ikke alene er målrettet kvalitativ forskning (som kapitlet af Maxwell).

Pedersen, M. (2012). Triangulær validering. I: M. Pedersen, J. Klitmøller & K. Nielsen (red.), *Deltagerobservation. En metode til undersøgelse af psykologiske fænomener* (kapitel 8, s. 121-134). Hans Reitzel.

Dette kapitel er centralt for at forstå hvordan man på konstruktiv vis kombinerer interview med deltagerobservation i hvad der kaldes datatriangulering. Det er også en måde hvorpå man kan gå ind og validere 'rich' data.

Phillips, L. (2010). Diskursanalyse. I: S. Brinkmann & L. Tanggaard (red.), *Kvalitative metoder: en grundbog* (s. 263-286). Hans Reitzel.

Kapitlet gennemgår flere centrale og forskellige (videnskabs)teoretiske afsæt for diskursanalysen, og introducerer hermed væsentlige skel og ligheder i forståelsen og arbejdet med diskursanalysen som metode.

Reay, D. (2005). Beyond consciousness? The psychic landscape of social class. *Sociology*, 39(5), 911-928. <https://doi.org/10.1177/0038038505058372>

Denne artikel er taget med som et eksempel på, hvordan tematisk meningsanalyse af kvalitative interview rapporteres og fremstilles som resultater i en artikel. Artiklen kan med fordel læses som bud på, hvordan forskellige forskningstilgange præsenteres.

Selwyn, N. (2014). 'So What?' ... a question that every journal article needs to answer. *Learning, Media and Technology*, 39(1), p. 1-5. <https://doi.org/10.1080/17439884.2013.848454>.

I denne artikel skriver Selwyn, at man altid skal forklare relevansen af sine fund. Til dette formål kan man prøve at stille sig selv (og andre artikler) det provokerende spørgsmål: "Og hvad så?".

Spradley, J. P. (1980). *Participant observation* (part two step 4, s. 73-84). Holt Rinehart and Winston.

Spradleys bog om deltagerobservation er en klassiker og han har været en af de første der mere systematisk har beskrevet deltagerobservation som metode. Bemærk at I vil få nogle af bogens udvalgte dele i oversættelse (se reference nedenfor). I de udvalgte dele af bogen redegør han for hvad der egentlig udgør en situation som man kan gøre til genstand for deltagerobservation og hvordan man kan udarbejde en 'description matrix' – en art deltagerobservationsguide.

Spradley, J. P. (2012). James P. Spradley - Deltagerobservation. I: M. Pedersen, J. Klitmøller & K. Nielsen (red.), *Deltagerobservation. En metode til undersøgelse af psykologiske fænomener* (kapitel 3, s. 39-60). Hans Reitzel.

Dette kapitel er en dansk oversættelse af Spradley.

Szulevicz, T. (2015). Deltagerobservation. I: S. Brinkmann & L. Tanggaard (red.), *Kvalitative metoder: en grundbog* (2. udgave, kapitel 3, s. 81-96). Hans Reitzel.

Kapitlet giver en god introduktion til valg af deltagerobservation som metode. Der gives begrundelser

for, hvorfor denne metode er relevant og det der gives konkrete bud på hvordan man gennemfører gode deltagerobservationer.

Tanggaard, L. (2007). The research interview as discourses crossing swords: the researcher and apprentice on crossing roads. *Qualitative Inquiry*, 13(1), 160-176. <https://doi.org/10.1177/1077800406294948>

I denne artikel argumenterer Tanggaard for frugtbarheden af det antagonistiske interview, hvor forskeren og den interviewede forhandler mening igennem diskurser, der krydser klinger.

Tjora, A. H. (2006). Writing small discoveries: an exploration of fresh observers' observations. *Qualitative Research*, 6(4), 429-451. <https://doi.org/10.1177/1468794106068012>

Denne artikel skal læses i forlængelse af Emerson-teksten om at skrive feltnoter. Artiklen giver indsigt i de mange forskellige perspektiver, som studerende som deltagerobservatører indtager gennem skrivning af fortolkende feltnoter.

Tracy, S. J. (2010). Qualitative quality: eight "big-tent" criteria for excellent qualitative research. *Qualitative Inquiry*, 16(10), 837-851. <https://doi.org/10.1177/1077800410383121>

Denne artikel omhandler kvalitet i kvalitativ forskning og præsenterer 8 centrale markører for kvalitet som et fælles sæt kriterier for kvalitativ forskning som et håndværk.

Willig, C. (2015). Discourse analysis. I: J. A. Smith (red.), *Qualitative psychology* (3. udgave, kapitel 7, s. 143-167). Sage.

Willig introducerer diskursiv psykologi og Foucauldiansk diskursanalyse. Kapitlet beskriver de forskellige stadier i analyseprocessen og inkluderer gennemarbejdede eksempler på, hvordan tilgangene ville analysere et konkret interviewudsnit.

Antal sider: 1000

Sekundær litteratur

Baarts, C. (2010). Håndværket. Opbygning af viden. I: K. Hastrup (red.), *Ind i verden. En grundbog i etnografisk metode* (s. 35-50). Hans Reitzels

Dette kapitel giver et godt eksempel på hvordan viden både er forudsætning for og resultat af deltagerobservation på en dansk byggeplads.

Højholt, C. & Kousholt, D. (2012). Om at observere sociale fællesskaber I: M. Pedersen, J. Klitmøller & K. Nielsen (red.), *Deltagerobservation. En metode til undersøgelse af psykologiske fænomener* (kapitel 5, s. 77-90). Hans Reitzel.

Jonasson, C. (2015). Interactional processes of handling errors in vocational school: students attending to changes in vocational practices. *Vocations and Learning*, 8(1), 75-93. <https://doi.org/10.1007/s12186-014-9124-x>

Teksten giver et eksempel på hvordan deltagerobservation og interviews kan analyseres og fremstilles i en artikel.

Kofoed, J. (2011). Race, etnicitet, nationalitet, tosprogethed - hvad taler vi om? I: A. Holmen, J. S. Arnfast & J. Steensig (red.), *Tosprogethed i Danmark 1985-2010* (s. 44-55). Københavns Universitet, Humanistisk Fakultet. (Københavnstudier i tosprogethed, bind 61).

Et eksempel på en opmærksomhed på sproget, som det primære analytiske niveau. Teksten eksemplificerer dele i den diskursanalytiske proces.

Nielsen, K. (2008). Gender, learning and social practice. *Vocations and Learning*, 1(3), 173-190.
<https://doi.org/10.1007/s12186-008-9010-5>

Teksten kan læses som et eksempel på et interviewstudie, hvor studiets design, herunder forskningsspørgsmål, fokus og relevans skriver sig ind i en særlig teoretisk og tematisk ramme. Teksten læses således i relation til forelæsningen om design.

Wetherell, M., & Potter, J. (1992). *Mapping the language of racism: discourse and the legitimation of exploitation* (s. 58-111). Columbia University Press.

Wetherell og Potters undersøgelse af diskriminerende diskurser med racistiske undertoner i det New Zealandske samfund er et eksempel på en velgennemført interviewundersøgelse inden for den moderne diskurspsykologi. Undersøgelsen viser hvordan racistiske stereotyper videreføres i hverdagsamtaler.